

# ارزیابی برنامه درسی کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی از دیدگاه دانش‌آموختگان رشته در راستای آموزش پاسخ‌گو

سمیه حسینی‌راد<sup>\*</sup>، لیلا معصومی، حسین وکیلی مفرد

## چکیده

**مقدمه:** امروزه به طور ویژه‌ای به آموزش پاسخ‌گو که هدف آن شناسایی و ارزیابی نیازهای آموزشی، بازنگری و تدوین برنامه‌های آموزشی در راستای پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه است، پرداخته شده است، لذا این پژوهش با هدف ارزیابی برنامه آموزشی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی از دیدگاه دانش‌آموختگان رشته بر مبنای آموزش پاسخ‌گو انجام شد.

**روش‌ها:** در این پژوهش پیمایشی توصیفی کلیه دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی که در طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۹۵۱۳ دانش‌آموختگان شده بودند، به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. اطلاعات دانش‌آموختگان از بانک اطلاعات دانش‌آموختگان وزارت متبوع بر اساس نام و نام خانوادگی و شماره تماس شامل ۴۷ نفر استخراج گردید. اطلاعات با استفاده از یک پرسشنامه (الکترونیک) محقق‌ساخته پس از تایید روایی و پایایی جمع‌آوری شد. در نهایت داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از شاخص‌های آماری توصیفی و آزمون تی تجزیه و تحلیل شد.

**نتایج:** از نظر دانش‌آموختگان این رشته، میزان انطباق برنامه درسی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی با نیازهای علمی، فردی، اجتماعی، شغلی و نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی به طور معناداری کم‌تر از حد متوسط (مقدار ۵۰) گزارش شد ( $P < 0/05$ ). بیش‌ترین میانگین (۲۳/۷۶) و کم‌ترین میانگین (۲۲/۶۳) به ترتیب مربوط به نیاز اجتماعی و نیاز علمی به دست آمد.

**نتیجه‌گیری:** بر اساس نتایج این پژوهش بنظر می‌رسد برنامه درسی تدوین شده به طور کامل پاسخ‌گوی نیازهای دانش‌آموختگان نیست و لازم است در محتوا و سرفصل دروس ارائه شده تجدید نظر صورت گیرد.

**واژه‌های کلیدی:** آموزش پاسخ‌گو، برنامه درسی، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، کارشناسی ارشد

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / ۱۳۹۷؛ ۱۸(۲۲): ۱۹۲ تا ۲۰۳

## مقدمه

در چند دهه اخیر، آموزش عالی رشد کمی خوبی داشته اما کیفیت در آموزش عالی آن چنان که باید ارتقا پیدا

نکرده است، به گونه‌ای که جامعه با پدیده‌ای به نام بیکاری دانش‌آموختگان آموزش عالی مواجه شده است. از طرف دیگر، نیاز بخش‌های مختلف به نیروی انسانی ماهر برطرف نشده است (۱). آموزش پاسخ‌گو علاوه بر پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه باید پاسخ‌گوی نیازهای فردی و شغلی دانش‌آموختگان باشد و آن‌ها را برای ورود به بازار کار در آینده نزدیک آماده نماید. جذب دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور در بازار کار منوط به داشتن توانایی‌ها و ویژگی‌هایی است که بخشی از آن‌ها می‌بایست با آموزش‌های تئوری

\* نویسنده مسؤله: سمیه حسینی‌راد، دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران s.hosseinirad90@gmail.com  
دکتر لیلا معصومی (استادیار)، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.  
(dila\_masomi@ut.ac.ir)  
دکتر حسین وکیلی مفرد (استادیار)، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران. (vakili@umsha.ac.ir)  
تاریخ دریافت مقاله: ۹۶/۹/۱۹، تاریخ اصلاحیه: ۹۶/۱۰/۱۷، تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۱/۸

و عملی در طول تحصیل در دانشگاه ایجاد گردد(۲). در این بین، اگرچه آموزش پاسخگو، یک راه مؤثر برای تأکید بر نیازهای جوامع است، اما در عمل، نه به صورت وسیع درک و نه زیاد تجربه شده است(۳). دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی بیشتر جهت پاسخ‌گویی به نیازها و انتظارات جامعه، پا به عرصه ظهور گذاشتند، اما در عمل این ارتباط طی زمان تقریباً قطع شد، کم‌ترین دستاورد این شرایط، ناکامی نظام ارائه خدمات در پاسخ‌گویی به نیازها و انتظارات جامعه و نارضایتی مردم و دانش‌آموختگان خواهد بود(۴).

از برنامه درسی به عنوان اصلی‌ترین عنصر و به منزله قلب آموزش یاد می‌شود و کارکردهای متفاوتی دارد که یکی از مهم‌ترین آن‌ها فراهم‌سازی مجموعه‌ای از فرصت‌های یادگیری در راستای تربیت نیروی انسانی مورد نیاز جامعه است به همین دلیل طی سال‌های اخیر برنامه درسی به شدت مورد توجه آموزش پاسخگو قرار گرفته است برنامه درسی که شکل‌گیری و سازمان‌دهی ارکان و عناصر آن در راستای پاسخ‌گویی به یک یا مجموعه‌ای از نیازها باشد برنامه درسی پاسخگو نامیده می‌شود. با توجه به این که برنامه درسی نقش مهمی در انتقال مهارت‌های کلیدی به دانشجویان ایفا می‌کند، تعمق، تحلیل و ارزیابی آن می‌تواند بر مطلوبیت انجام چنین رسالتی اثرگذار باشد(۵).

با توجه به این که برای دانشگاه‌ها مقیاس وسیعی از مشتریان متفاوت وجود دارند. مدیریت آموزش عالی برای بهبود کیفیت می‌بایست اهمیت هر گروه از مشتریان و ایجاد تعادل و انطباق بین علایق این گروه‌های متنوع را در نظر بگیرد اما دانشجویان و دانش‌آموختگان به عنوان مشتریانی که دانش و خدمات دریافت می‌کنند، مشتری اصلی در نظر گرفته می‌شوند. پذیرش این نکته که آن‌ها گروه مهمی از مشتریان محسوب می‌شوند، می‌تواند تحولات عظیمی در کیفیت و پاسخ‌گویی در آموزش عالی به حساب آید(۶). زارع فراشبندی و همکاران(۷) به عدم

تناسب سرفصل‌های دوره آموزشی کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در برآوردن نیازهای اطلاعاتی نوین جامعه پزشکی پرداخته‌اند و اشاره کرده‌اند این امر جز با بازنگری و تغییر در ساختار محتوایی دروس کتابداری پزشکی و هماهنگ و هم‌گام کردن آن با فناوری کنونی امکان‌پذیر نیست. همچنین ایشان در مطالعه‌ای دیگر(۸) با مقایسه سرفصل دروس مقطع کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی با سایر رشته‌ها و گرایش‌های مشابه به این نتیجه دست یافتند که این رشته نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای متعدد و متفاوت جامعه پزشکی و علوم وابسته باشد و تغییر سرفصل‌های این رشته می‌تواند خلاءهای موجود را پر کند. همچنین تحلیل محتوای برنامه‌های درسی مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته کتابداری در دیگر مطالعات مشخص کرد که نظام فعلی آموزش این رشته در ایران دارای کاستی‌هایی برای پوشش کامل نیازهای بازار کار است(۹).

جهت تحقق اثربخش تحول در نظام آموزش علوم پزشکی به عنوان گام چهارم طرح تحول نظام سلامت بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی ارائه شده‌اند، بسته آموزش پاسخگو و عدالت محور با هدف شناسایی و ارزیابی نیازهای آموزشی، بازنگری و تدوین برنامه‌های آموزشی در راستای پاسخ‌گویی به نیازها است(۱۰). طبق مطالعات انجام گرفته پاسخ‌گویی به نیازهای فردی(۱۱)، علمی(۱۱ و ۱۲)، اجتماعی(۱۱ تا ۱۳)، شغلی و بازارکار(۱۱ و ۱۲ و ۱۴ و ۱۵) و نیازهای جامعه هدف(۱۲ و ۱۳) از جمله مؤلفه‌های آموزش پاسخگو است که پژوهش حاضر با تأکید بر این مؤلفه‌ها، برنامه درسی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در مقطع ارشد را از دیدگاه دانش‌آموختگان این رشته به عنوان افرادی که برنامه درسی تدوین شده را پشت سر گذاشته‌اند و تخصص لازم را کسب نموده‌اند و بازخوردهای آن را دریافت کرده‌اند، مورد بررسی قرار داد. لذا مطالعه‌ی

اجتماعی فارغ‌التحصیلان ۰/۹۵، انطباق با نیازهای شغلی فارغ‌التحصیلان ۰/۹۵، انطباق با نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی ۰/۹۳) محاسبه شد. پرسشنامه الکترونیک (گوگل فرم) توسط محقق طراحی شده و لینک پرسشنامه به آدرس ایمیل یا تلگرام شرکت‌کنندگان ارسال گردید. مجموع پاسخ‌ها به صورت یک فایل اکسل از گوگل فرم دریافت و جهت آنالیز داده‌ها به نرم‌افزار SPSS-22 وارد شد. نظر هر فرد در مطالعه در خصوص هر یک از سؤالات با استفاده از پنج گزینه خیلی زیاد (۵ نمره)، زیاد (۴ نمره)، متوسط (۳ نمره)، کم (۲ نمره) و بسیار کم (۱ نمره) (مقیاس لیکرت) مورد ارزیابی قرار گرفت. همی مقیاس‌ها بر مبنای ۱۰۰ محاسبه شد. توصیف داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی میانه، مد و میانگین و شاخص پراکنندگی انحراف استاندارد و فراوانی و درصد فراوانی انجام شد و در تحلیل‌ها از آزمون تی تک نمونه‌ای جهت مقایسه میانگین امتیازات حیطه‌های پرسشنامه با مقدار متوسط پرسشنامه استفاده گردید. همچنین برای تمام آزمون‌ها، سطح اطمینان ۰/۹۵ در نظر گرفته شد.

### نتایج

کل ۴۷ پرسشنامه ارسال شده به واحدهای پژوهش با پیگیری پژوهشگران به طور کامل تکمیل و در نهایت ۴۷ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تعداد ۴۰ نفر (۸۵/۱٪) از پاسخ‌دهندگان زن و ۳۵ نفر (۷۴/۵۰٪) از آنان شاغل بودند و ۳۳ نفر (۹۴/۲۰٪) از آنان شغل مرتبط با رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی داشتند. افراد مورد پژوهش دارای میانگین سنی  $28/87 \pm 2/73$  سال بودند. بر اساس یافته‌های حیطه نیازهای علمی بیش‌ترین میانه (۳) پاسخ‌ها مربوط به گویه‌های افزایش کنجکاو و علاقه به دانستن و افزایش دانش کار با انواع پایگاه‌های اطلاعاتی به دست آمد به طوری که اکثر پاسخ‌دهندگان اظهار داشتند برنامه درسی از نظر دو گویه مذکور دارای

حاضر به منظور بررسی برنامه آموزشی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی از دیدگاه دانش-آموختگان رشته بر مبنای آموزش پاسخ‌گو انجام شد.

### روش‌ها

با توجه به هدف پژوهش و ماهیت موضوع از روش تحقیق پیمایشی توصیفی استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی بود که در طی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵ از دانشگاه‌های علوم پزشکی (تبریز، کرمان، تهران، ایران، شهید بهشتی، اهواز، اصفهان) دانش‌آموختگان شده بودند. اطلاعات دانش‌آموختگان از بانک اطلاعات دانش‌آموختگان وزارت متبوع بر اساس نام و نام خانوادگی و شماره تماس شامل ۴۷ نفر استخراج گردید و به صورت سرشماری کلیه دانش‌آموختگان وارد مطالعه شدند.

به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای پاسخ به سؤالات پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته بر مبنای اهداف آموزش پاسخ‌گو استفاده شد. پرسشنامه در دو بخش طراحی شد، بخش اول شامل اطلاعات دموگرافیک شرکت‌کنندگان و بخش دوم مرتبط با اهداف پژوهش مشتمل بر ۵ حیطه (نیازهای علمی با ۱۰ سؤال، نیازهای فردی با ۸ سؤال، نیازهای اجتماعی با ۷ سؤال، نیازهای شغلی با ۱۲ سؤال، نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی با ۷ سؤال و دو سؤال باز) و در مجموع ۴۶ سوال بود.

روایی پرسشنامه با ارائه پرسشنامه مذکور به کارشناسان و اعضای هیأت علمی رشته مورد تأیید قرار گرفت و پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ در پنج حیطه محاسبه شد. پایایی پرسشنامه جامعه مورد بررسی، از طریق پاسخ‌های ۳۰ پرسشنامه اولیه و با استفاده از میزان آلفای کرونباخ در پنج حیطه (انطباق با نیازهای علمی فارغ‌التحصیلان ۰/۹۴، انطباق با نیازهای فردی فارغ‌التحصیلان ۰/۹۵، انطباق با نیازهای

گزارش کردند. کم‌ترین و بیش‌ترین نمره به دست آمده از این حیطة در افراد مورد پژوهش به ترتیب ۱۰ و ۴۱ به دست آمد. میانگین این حیطة  $22/09 \pm 7/93$  محاسبه شد (جدول ۱).

میزان انطباق متوسط با نیازهای علمی است، این گویه‌ها در دسته گویه‌هایی با بیش‌ترین مقدار مد (۳) نیز قرار داشت. کم‌ترین مقدار مد (۱) مربوط به گویه هم‌خوانی با برنامه درسی کشورهای پیشرفته بود. به طوری که ۳۹/۱۱ درصد از پاسخ‌دهندگان انطباق خیلی کم را

جدول ۱: توزیع فراوانی گویه‌های انطباق برنامه درسی رشته کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی با نیازهای علمی دانش‌آموختگان

ردیف	گویه	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین
۱	افزایش کنج‌کاوی و علاقه شما به دانستن	۱۰ (۲۱/۳۰٪)	۷ (۱۴/۹۰٪)	۲۳ (۴۸/۹۰٪)	۵ (۱۰/۶۰٪)	۲ (۴/۳۰٪)	۳
۲	فراهم ساختن امکان بروز عقاید نوآورانه	۱۱ (۲۳/۴۰٪)	۱۴ (۲۹/۸۰٪)	۱۷ (۳۶/۲۰٪)	۴ (۸/۵۰٪)	۱ (۲/۱۰٪)	۳
۳	برخورداری از محتوا و مسائل جدید	۱۱ (۲۳/۴۰٪)	۱۷ (۳۶/۲۰٪)	۱۵ (۳۱/۹۰٪)	۴ (۸/۵۰٪)	۰ (۰٪)	۲
۴	امکان بهره‌گیری از روش‌های تدریس متنوع	۱۰ (۲۱/۳۰٪)	۲۰ (۴۲/۶۰٪)	۱۳ (۲۷/۷۰٪)	۴ (۸/۵۰٪)	۰ (۰٪)	۲
۵	تأثیر در شناخت اهمیت و ضرورت رشته	۱۴ (۲۹/۸۰٪)	۱۷ (۳۶/۲۰٪)	۱۱ (۲۳/۴۰٪)	۳ (۶/۴۰٪)	۲ (۴/۳۰٪)	۲
۶	مطابق با مباحث روز دنیا	۱۵ (۳۲/۹۰٪)	۱۶ (۳۴/۸۰٪)	۱۳ (۲۸/۳۰٪)	۲ (۴/۳۰٪)	۰ (۰٪)	۲
۷	هم‌خوانی با برنامه درسی کشورهای پیشرفته	۱۸ (۳۹/۱۰٪)	۱۶ (۳۴/۸۰٪)	۱۲ (۲۶/۱۰٪)	۰ (۰٪)	۰ (۰٪)	۱
۸	افزایش دانش کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی	۱۰ (۲۱/۷۰٪)	۱۳ (۲۸/۳۰٪)	۱۷ (۳۷/۰٪)	۵ (۱۰/۹۰٪)	۱ (۲/۲۰٪)	۳
۹	افزایش دانش کار با انواع نرم افزارهای مرتبط با رشته	۱۵ (۳۱/۹۰٪)	۲۰ (۴۲/۶۰٪)	۸ (۱۷/۰٪)	۳ (۶/۴۰٪)	۱ (۲/۱۰٪)	۲
۱۰	افزایش دانش کار با انواع پایگاه‌های اطلاعاتی	۸ (۱۷/۰٪)	۱۲ (۲۵/۵۰٪)	۱۶ (۳۴/۰٪)	۹ (۱۹/۱۰٪)	۲ (۴/۳۰٪)	۳

گویه‌های با بیش‌ترین مقدار مد قرار داشت. کم‌ترین و بیش‌ترین نمره به دست آمده از این حیطة در افراد مورد پژوهش به ترتیب ۸ و ۳۹ به دست آمد. میانگین این حیطة  $19/19 \pm 7/54$  محاسبه شد (جدول ۲).

یافته‌های حاصل از حیطة نیازهای فردی نشان داد بیش‌ترین میانگین (۳) پاسخ‌ها مربوط به گویه افزایش اعتماد به نفس است. اکثر افراد مورد مطالعه اظهار داشتند که برنامه درسی از نظر این گویه دارای میزان انطباقی متوسط با نیازهای فردی دارد، این گویه نیز در دسته

جدول ۲: توزیع فراوانی گویه‌های سؤالات میزان انطباق برنامه درسی کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی با نیازهای فردی دانش‌آموختگان

ردیف	گویه	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین
۱	فراهم ساختن امکان و فرصت اظهار وجود	۷ (۱۵/۲۰٪)	۱۷ (۳۷/۰٪)	۱۷ (۳۷/۰٪)	۲ (۴/۳۰٪)	۳ (۶/۵۰٪)	۳ و ۲
۲	تأثیر در افزایش انطباق با موقعیت‌ها و افراد جدید	۱۰ (۲۱/۳۰٪)	۱۴ (۲۹/۸۰٪)	۱۳ (۲۷/۷۰٪)	۹ (۱۹/۱۰٪)	۱ (۲/۱۰٪)	۲
۳	تأثیر در اشتیاق به ادامه تحصیل	۱۲ (۲۸/۳۰٪)	۱۴ (۳۰/۴۰٪)	۱۳ (۲۸/۳۰٪)	۵ (۱۰/۹۰٪)	۱ (۲/۲۰٪)	۲
۴	تأثیر در یادگیری مستقل یا هنر خودآموزی	۱۲ (۲۶/۱۰٪)	۱۵ (۳۲/۶۰٪)	۱۴ (۳۰/۴۰٪)	۳ (۶/۵۰٪)	۲ (۴/۳۰٪)	۲

۳و۲	۲	(%/۸/۵۰)۴	(%/۴/۳۰)۲	(%/۳۱/۹۰)۱۵	(%/۳۱/۹۰)۱۵	(%/۲۳/۴۰)۱۱	تأثیر در توانایی تصمیم‌گیری صحیح
۲	۲	(%/۲/۱۰)۱	(%/۸/۵۰)۴	(%/۳۱/۹۰)۱۵	(%/۴۲/۶۰)۳۰	(%/۱۴/۹۰)۷	تأثیر در قدرت نقادی شما
۳	۲	(%/۴/۳۰)۲	(%/۴/۳۰)۲	(%/۳۷/۱۰)۱۷	(%/۳۰/۴۰)۱۴	(%/۲۳/۹۰)۱۱	تأثیر در تفکر منطقی شما
۳	۳	(%/۸/۵۰)۴	(%/۱۰/۶۰)۵	(%/۲۴/۱۰)۱۶	(%/۲۷/۷۰)۱۳	(%/۱۹/۱۰)۹	افزایش اعتماد به نفس شما

طبق یافته‌های حیطه نیازهای اجتماعی بیش‌ترین میانه (۳) پاسخ‌ها مربوط به گویه‌های افزایش فعالیت گروهی، افزایش توانایی شما در برخورد با مردم و افزایش روحیه پاسخ‌گویی به دست آمد. به طوری که تقریباً نیمی از افراد مورد مطالعه اظهار داشتند که برنامه درسی از نظر

جدول ۳: توزیع فراوانی گویه‌های میزان انطباق برنامه درسی کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

با نیازهای اجتماعی دانش‌آموختگان

ردیف	گویه	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین
۱	افزایش فعالیت گروهی شما	(%/۲۴/۱۰)۱۶	(%/۴۰/۴۰)۲۱	(%/۴۰/۴۰)۲۱	(%/۶۰/۴۰)۳	(%/۴/۳۰)۲	۳
۲	افزایش جامعه‌پذیری شما	(%/۲۷/۷۰)۱۳	(%/۴۴/۷۰)۲۱	(%/۴۴/۷۰)۲۱	(%/۸/۵۰)۴	(%/۴/۳۰)۲	۲
۳	افزایش توانایی شما در برخورد با مردم	(%/۲۱/۳۰)۱۰	(%/۴۲/۶۰)۳۰	(%/۴۲/۶۰)۳۰	(%/۱۰/۶۰)۵	(%/۱۰/۶۰)۵	۳
۴	افزایش روحیه پاسخ‌گویی شما	(%/۲۹/۸۰)۱۴	(%/۴۰/۴۰)۲۱	(%/۴۰/۴۰)۲۱	(%/۲/۱۰)۱	(%/۱۲/۸۰)۶	۳
۵	افزایش برقراری روابط اثربخش انسانی	(%/۳۸/۳۰)۱۸	(%/۲۵/۵۰)۱۲	(%/۲۵/۵۰)۱۲	(%/۱۰/۶۰)۵	(%/۱۰/۶۰)۵	۲
۶	افزایش توانایی حل مسئله و تصمیم‌گیری شما	(%/۳۴/۸۰)۱۶	(%/۳۷/۱۰)۱۷	(%/۳۷/۱۰)۱۷	(%/۶/۵۰)۳	(%/۴/۳۰)۲	۲
۷	افزایش فهم مسائل و مشکلات جامعه	(%/۳۸/۳۰)۱۸	(%/۲۹/۸۰)۱۴	(%/۲۹/۸۰)۱۴	(%/۱۰/۶۰)۵	(%/۴/۳۰)۲	۲

فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع الکترونیکی، آشنایی بیش‌تر با انواع نرم‌افزارهای فهرست‌نویسی و نمایه‌سازی و آشنایی بیش‌تر با انواع ناشران داخلی و خارجی به دست آمد. به طوری که (۱۶) ۳۴/۰۳ درصد از پاسخ‌دهندگان انطباق خیلی کم را گزارش کردند. کم‌ترین و بیش‌ترین نمره به دست آمده از این حیطه در افراد مورد پژوهش به ترتیب ۱۲ و ۵۶ به دست آمد. میانگین این حیطه ۸۷/۱۰ ± ۲۹/۲۷ محاسبه شد.

یافته‌های حاصل از حیطه نیازهای شغلی نشان داد بیش‌ترین میانه (۳) پاسخ‌ها به گویه‌های افزایش مهارت نگارش مقاله، تأثیر به کارگیری رایانه، مهارت جستجوی تخصصی و تحلیل نیازهای اطلاعاتی مراجعان تعلق دارد. به طوری که ۵۰٪ از افراد مورد مطالعه گزارش کردند که برنامه درسی از نظر گویه‌های مذکور دارای میزان انطباق متوسط با نیازهای شغلی بوده است. کم‌ترین مقدار (۱) برای گویه‌های افزایش توانایی

جدول ۴: توزیع فراوانی گویه‌های میزان انطباق برنامه درسی کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

با نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی

ردیف	گویه	بسیار کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	میانگین
۱	افزایش توانمندی شما در کار با پایگاه‌های تخصصی پزشکی	(%/۱۲/۸۰)۶	(%/۲۷/۷۰)۱۳	(%/۱۳/۹۰)۱۵	(%/۱۹/۱۰)۹	(%/۸/۵۰)۴	۲

۲	افزایش توانمندی شما در استخراج اطلاعات پزشکی و دارویی	(٪۱۹/۱۰)۹	(٪۲۳/۴۰)۱۱	(٪۲۴/۰)۱۶	(٪۱۴/۹۰)۷	(٪۸/۵۰)۴	۳	۳
۳	افزایش توانایی پاسخ به سؤالات بالینی پزشکان را در شما	(٪۱۹/۱۰)۹	(٪۴۰/۴۰)۱۹	(٪۲۳/۴۰)۱۱	(٪۱۰/۶۰)۵	(٪۶/۴۰)۳	۲	۲
۴	آشنایی بیشتر شما با انواع منابع چاپی حوزه‌های تخصصی پزشکی	(٪۲۳/۴۰)۱۱	(٪۳۸/۳۰)۱۸	(٪۲۵/۵۰)۱۲	(٪۱۰/۶۰)۵	(٪۲/۱۰)۱	۲	۲
۵	آشنایی بیشتر شما با انواع منابع الکترونیکی و مبتنی بر وب حوزه‌های تخصصی پزشکی	(٪۱۴/۹۰)۷	(٪۴۰/۴۰)۱۹	(٪۲۹/۸۰)۱۴	(٪۱۲/۸۰)۶	(٪۲/۱۰)۱	۲	۲
۶	آشنایی بیشتر شما با انواع روش‌های پژوهش در حوزه پزشکی	(٪۲۵/۵۰)۱۲	(٪۲۵/۵۰)۱۲	(٪۳۸/۳۰)۱۸	(٪۴/۳۰)۲	(٪۶/۴۰)۳	۳	۲
۷	آشنایی بیشتر شما با مجلات هسته حوزه‌های تخصصی پزشکی	(٪۲۱/۳۰)۱۰	(٪۳۱/۹۰)۱۵	(٪۲۵/۵۰)۱۲	(٪۱۷/۰)۸	(٪۴/۳۰)۲	۲	۲

کارشناسی ارشد با نیازهای جامعه و دانش‌آموختگان رشته در راستای آموزش پاسخ‌گو انجام شد که با توجه به نتایج به دست آمده ۹۴/۲۰٪ از دانش‌آموختگان شغل مرتبط با رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی داشتند. افراد شاغل در رشته در مقایسه با دانش‌آموختگان بیکار به دلیل قرار گرفتن در بازار کار و ارتباط با جامعه درک عمیق‌تری از سؤالات این پژوهش داشتند.

نتایج نشان داد گرچه برنامه درسی رشته توانسته است کنجکاوی و علاقه دانش‌آموختگان به دانستن و بروز عقاید نوآورانه و همچنین دانش کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و شناخت آن‌ها از انواع پایگاه‌های اطلاعاتی را افزایش دهد اما علی‌رغم این موضوع میزان انطباق برنامه درسی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی با نیازهای علمی دانش‌آموختگان کمتر از حد متوسط است. شرکت‌کنندگان اظهار داشتند همخوانی برنامه کنونی با برنامه درسی کشورهای پیشرفته بسیار کم است، هم‌سو با این نتایج دیگر مطالعات (۱۱ و ۱۶ و ۱۷) نیز یکی از مهم‌ترین نقاط ضعف برنامه درسی را ناآشنایی با وضعیت کنونی نظام‌های آموزشی جهان دانسته‌اند. به طوری که مطالعه توفیل خان (Tufail Khan) و همکاران (۱۷) نشان داد بیشتر گروه‌های آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌های پاکستان از یک برنامه استاندارد و یکنواختی که مطابق با استانداردهای جهانی باشد استفاده نمی‌کنند. همچنین در بررسی جزئیات سرفصل دروس تخصصی

براساس نتایج حاصل از حیطة نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی بیش‌ترین میانه (۳) پاسخ‌ها مربوط به گویه افزایش توانمندی شما در استخراج اطلاعات پزشکی و دارویی به دست آمد. بیش‌ترین مقدار مد (۳) علاوه بر گویه مذکور در گویه آشنایی بیشتر شما با انواع روش‌های پژوهش در حوزه پزشکی نیز مشاهده شد. بدین ترتیب به طور میانگین (۱۷) ۳۶/۱۵٪ از افراد مورد مطالعه گزارش کردند که برنامه درسی از نظر گویه‌های مذکور دارای میزان انطباقی متوسط با نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی بوده است. کم‌ترین و بیش‌ترین نمره به دست آمده از این حیطة در افراد مورد پژوهش به ترتیب ۷ و ۳۲ به دست آمد. میانگین این حیطة  $17/65 \pm 6/61$  محاسبه شد (جدول ۴).

با یکسان کردن مقیاس حیطة‌های میزان انطباق برنامه درسی با نیازهای علمی، فردی، اجتماعی، شغلی و نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی بیش‌ترین و کم‌ترین میانگین به ترتیب مربوط به نیاز اجتماعی و نیاز علمی به دست آمد. میزان انطباق برنامه درسی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در تمامی حیطة‌ها از نظر دانش‌آموختگان این رشته به طور معناداری کمتر از حد متوسط (مقدار ۵۰) به دست آمد ( $P < 0/05$ ).

## بحث

مطالعه حاضر با هدف بررسی میزان انطباق برنامه درسی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در مقطع

درسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی، واحدهای درسی مشخصی به آن اختصاص داده نشده است، اما دانش‌آموختگان در مقایسه با بدو ورود به رشته در خصوص این شایستگی وضعیت مطلوب‌تری دارند که مغایر با نتایج مطالعه حاضر است.

مطابق یافته‌ها میزان انطباق برنامه آموزشی با نیازهای اجتماعی دانش‌آموختگان در حد متوسط است و بر افزایش مهارت‌های ارتباطی و فعالیت‌های گروهی آنان تأثیر مثبت داشته است؛ با در نظر گرفتن این که برنامه درسی کارشناسی و همچنین کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی تقریباً در همه‌ی دروس تأکید بر ارتباط مطلوب و مؤثر با مراجعین کتابخانه دارد در نتیجه دانشجویان رشته در خصوص مهارت‌های ارتباطی و افزایش روحیه پاسخ‌گویی توانمند شده‌اند. نتایج حاصل از مطالعه برونستین (Bronstein) (۲۱) در رابطه با بررسی برنامه درسی علوم کتابداری در سراسر جهان، نشان داده است برنامه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی رویکرد سنتی خود را به رویکرد کاربر محور تغییر داده و سعی در افزایش مهارت‌های اجتماعی دانشجویان رشته دارد که نتایج حاصل از این مطالعه را تأیید می‌کند. فتاحی (۲۲) در نتیجه مطالعه خود اظهار داشته است که متخصصان کتابداری نقش مشاور اطلاعاتی و پژوهشی و راهنمای کاربران برای آموزش مهارت‌های سواد اطلاعاتی را دارند و لازمه ایفای نقش‌های مذکور افزایش مهارت‌های ارتباطی و رفع نیازهای اجتماعی آنان است بنابراین انطباق در حد متوسط برنامه درسی ارائه شده با نیازهای اجتماعی دانش‌آموختگان مطلوب نیست. به علاوه برخی از دانشجویان ممکن است از سایر رشته‌ها وارد مقطع ارشد این رشته شده باشند و با مباحثی از قبیل مصاحبه مرجع که در دروس کارشناسی آموزش داده می‌شود آشنایی نداشته باشند. حیدری و همکاران (۲۰) در مطالعه‌ای با عنوان تأثیر آموزش عالی بر شایستگی‌های کانونی دانشجویان دوره کارشناسی کتابداری و علم

رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی توسط زارع فراشبندی (۷) و همکاران مشخص شد که هنوز بسیاری از سرفصل‌ها مبتنی بر کتابداری سنتی است و با فناوری‌های جدید هیچگونه هماهنگی ندارد. به علاوه طبق یافته‌های مطالعه باقری (۱۸) نیز کتابداران دانش‌آموخته‌ی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی (کارشناسی، کارشناسی ارشد)، و مدرسان این رشته با هم، درباره‌ی نیاز به دگرگونی در برنامه‌های آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی و همگام شدن برنامه‌ها با نیازهای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی هم‌رای بوده‌اند و بازنگری برنامه کنونی و دگرگون‌سازی محتوای دروس را ضروری دانسته‌اند. طبق مطالعه حیدری (۱۹) دانشجویان این رشته تنها برای کار در کتابخانه آن هم در محیط سنتی و نه تخصص در کتابخانه‌های دیجیتال و مراکز اطلاع‌رسانی آموزش می‌بینند، در حالی که بازار کار این رشته به کتابخانه محدود نیست.

یافته‌ها نشان داد میزان انطباق برنامه آموزشی با نیازهای فردی دانش‌آموختگان در حد متوسط است و در افزایش اعتماد به نفس آنان تأثیر مثبتی داشته است که با نتایج به دست آمده از مطالعه شادفر (۱۱) در این خصوص منطبق است، براساس نتایج مطالعه شهبازی (۹) میزان حضور مؤلفه‌های مربوط به روحیه و توانایی انجام کار فردی، توانایی و تمایل به مسأله‌یابی و تفکر خلاقانه، داشتن روحیه خود مدیریتی و روحیه مسؤولیت‌پذیری و علاقه‌مندی به کمک به دیگران که از جمله مؤلفه‌های مرتبط با نیازهای فردی دانش‌آموختگان است که در برنامه درسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی بسیار کم به آن توجه شده است. به نظر می‌رسد از آنجایی که بسیاری از خصوصیات و ویژگی‌های فردی متأثر از خانواده، مدرسه، جامعه و غیره است برنامه درسی نمی‌تواند تأثیر چندانی بر آن داشته باشد. نتایج مطالعه حیدری (۲۰) نشان داد تفکر انتقادی به عنوان یک ویژگی فردی از جمله شایستگی‌هایی است که در برنامه



است، بیفزایند بنابراین با توجه به نقش و هدف تعریف شده برای کتابداران در مطالعه فتاحی انطباق در حد متوسط برنامه درسی با نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی رضایت‌بخش نیست. نتایج حاصل از مطالعات دیگر در سایر رشته‌ها نیز نشان داد به دلیل عدم ارائه مطلوب مهارت‌های مورد نیاز در محیط‌های آموزشی دانش‌آموختگان قادر به مرتفع نمودن نیازهای جامعه مورد نظر نیستند که با نتایج مطالعه حاضر انطباق دارد (۲۵ و ۲۶).

به طور کلی میزان انطباق برنامه درسی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در تمامی حیطه‌ها از نظر دانش-آموختگان این رشته به طور معناداری کمتر از حد متوسط گزارش شد که نشان می‌دهد برنامه درسی ارائه شده در رشته مطلوب نبوده و نتوانسته است پاسخ‌گوی نیازهای دانش‌آموختگان و جامعه باشد. طلاچی و همکاران (۲۷) که به بررسی برنامه درسی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران براساس مدل ویلسون پرداختند اذعان نمودند برنامه درسی این رشته از غنای مناسبی برخوردار نیست و تمام حوزه‌ها را پوشش نمی‌دهد و جهت‌گیری غالب به سمت برنامه‌های درسی حوزه محتوای اطلاعات است که برای تربیت دانش‌آموختگانی که بتوانند پاسخ‌گوی نیازهای جدید باشند، مفید نبوده و لازم است برنامه آموزشی رشته در جهت غنا بخشیدن و پرداختن به تمام حوزه‌های موضوعی تغییر یابد که هم راستا با نتایج حاصل از مطالعه حاضر است.

در قسمت پیشنهادات این پژوهش شرکت‌کنندگان پیشنهاد کردند از تعداد واحدهای تئوری کاسته و به تعداد واحدهای عملی افزوده شود؛ چرا که افزایش تعداد واحدهای عملی به معنای افزایش مهارت‌های دانش‌آموختگان و افزایش آمادگی ایشان برای انجام خدمات است. نتایج مطالعه زارع فراشبندی و همکاران (۷) نیز نشان داد سرفصل‌های ارائه شده در زمینه رایانه و

اطلاعات دانشگاه فردوسی مشهد دریافتند سطح شایستگی دانش و مهارت‌های ارتباطی جامعه پژوهش در بدو ورود به رشته تحصیلی کمتر از میانگین متوسط است که طی دوران تحصیلی ارتقا یافته است اما هنوز آموزش این مهارت در حد مطلوب نیست.

براساس یافته‌ها میزان انطباق برنامه آموزشی با نیازهای شغلی دانش‌آموختگان در حد متوسط است. نتایج انتظاری (۲۳) هم راستا با نتایج مطالعه حاضر نشان داد برنامه‌های درسی آموزش عالی در کمک به دانشجویان برای احراز قابلیت‌های شغلی لازم موفق نبوده است. نتایج حاصل از مطالعه وراشیچ (Warraich) (۲۴) نیز نشان داد برنامه آموزشی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در پاکستان قادر به مرتفع نمودن نیازهای دانش-آموختگان و کارفرمایان نیست و موجب نارضایتی آنان شده است که مطابق با نتایج به دست آمده از این مطالعه است.

همچنین یافته‌ها نشان داد میزان انطباق برنامه آموزشی با نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی در حد متوسط است. افراد مورد مطالعه اظهار داشتند که برنامه درسی ارائه شده به طور متوسط موجب افزایش توانمندی آنان در استخراج اطلاعات پزشکی و دارویی و آشنایی بیشتر آنان با انواع روش‌های پژوهش در حوزه پزشکی شده است. طبق اطلاعات به دست آمده با توجه به گنجاندن واحدهای پیش‌تری در ارتباط با پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی پزشکی و ارائه تمرینات و تکالیف بیشتر در این زمینه برنامه درسی موجود موفق عمل کرده است اما در افزایش توانمندی دانش‌آموختگان در رابطه با آشنایی با انواع منابع چاپی و الکترونیکی و مجلات هسته مرتبط با حوزه پزشکی موفق نبوده است. طبق مطالعه فتاحی (۲۲) در عصر حاضر کتابداران می‌توانند نقش‌های جدیدی همچون مشاوران اطلاعاتی و پژوهشی را برعهده بگیرند که برای ایفای این نقش لازم است کتابداران بر دانش موضوعی خود در زمینه‌هایی که مرتبط با کار آنان



آموزشی رشته تأکید داشته‌اند. از نقاط قوت مطالعه حاضر می‌توان به این موضوع اشاره کرد که این اولین بار است که پاسخ‌گویی برنامه‌ی درسی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در چند حیطه مورد بررسی قرار گرفته است و تقریباً همه‌ی شرکت‌کنندگان آن را دانش‌آموختگان شاغل تشکیل می‌دهد که در تایید نتایج تأثیرگذار است. از محدودیت‌های مطالعه پراکندگی شرکت‌کنندگان در سطح کشور بود که دسترسی به آن‌ها مشکل و امکان گفت‌وگوی حضوری وجود نداشت و پژوهشگران در رابطه با برخی از پاسخ‌دهندگان به نتایج حاصل از پرسشنامه‌ها بسنده کردند.

### نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که برنامه درسی تدوین شده در مقطع کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی با نیازهای علمی، فردی، اجتماعی، شغلی و نیازهای اطلاعاتی جامعه پزشکی انطباق کمی دارد و برنامه ارائه شده به طور کامل پاسخ‌گوی نیازهای دانش‌آموختگان نیست. بنابراین تجدیدنظر و بازنگری در محتوا و سرفصل دروس ارائه شده جهت افزایش میزان پاسخ‌گویی برنامه درسی به نیازهای فردی و جامعه پزشکی ضروری است این در حالی است که رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی ماهیت میان‌رشته‌ای دارد و از دانش‌آموختگان آن انتظار بیشتری می‌رود، آنان باید پاسخ‌گوی یک جامعه وسیعی از متخصصین حوزه سلامت در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و بیمارستانی باشند. در خصوص تحقق آموزش پاسخ‌گو هم‌خوانی با برنامه درسی کشورهای پیشرفته، به کارگیری روش‌های تدریس متنوع، افزایش کیفیت و تعداد واحدهای عملی، پرورش مهارت‌ها و توانمندی‌های شغلی مورد نیاز بازار کار، افزایش تعداد واحدهای مرتبط با حوزه سلامت و فناوری‌های جدید، افزایش کیفیت کارورزی و آشنایی با روش‌های پژوهش در

تکنولوژی اطلاعات در رشته کتابداری پزشکی بیش‌تر نظری است و به مهارت عملی دانشجویان چیزی نمی‌افزاید و عملاً در استفاده از آنچه که به صورت نظری آموخته‌اند؛ ناتوان هستند که دلیل آن را فقدان آزمایشگاه‌های رایانه‌ای مجهز و نرم‌افزارهای مربوط و نتیجتاً کار عملی می‌داند. شرکت‌کنندگان پیشنهادهای هم به منظور اضافه کردن برخی واحدهای درسی و یا اضافه کردن تعداد واحدهای عملی دروس کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی داشتند. افزایش تعداد واحدهای عملی دروسی مانند آمار، نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی، ذخیره و بازیابی اطلاعات، برنامه‌نویسی، افزایش تعداد واحدهای نظری دروس کلیات پزشکی و ارائه محتوای جامع‌تر و بیش‌تر در این خصوص و افزودن دروسی با عنوان آشنایی با نرم‌افزارهای مختص حوزه کتابداری (دروس سازمان‌دهی دانش)، علم‌سنجی و نرم‌افزارهای مرتبط با آن، آشنایی با نشریات معتبر، کارآفرینی در رشته، روش‌های پژوهش در حوزه سلامت، مشاوره اطلاعاتی از بیش‌ترین پیشنهادها بودند، که نشان‌دهنده یک سری از نیازهای شغلی احساس شده در محیط کاری است که برنامه درسی ارائه شده آن‌ها را نتوانسته است پوشش دهد. برای مثال تهوری (۲۸) با مرور مطالعات صورت گرفته در این باره، اشاره می‌کند که متخصصان کتابداری و علم اطلاعات برای ادامه‌ی حیات در محیط نوین اطلاعاتی و ارائه خدمات جدید، ناگزیر باید به دانش و مهارت‌های نوین فناورانه، مجهز شوند. مختاری (۲۹) نیز در مطالعه‌ای پس از بررسی برنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در مقطع کارشناسی ارشد گنجانیدن درس‌هایی در حوزه‌های مدیریت اطلاعات بهداشتی، کاربرد اطلاعات بهداشتی، رفتارهای اطلاع‌یابی کاربران در نظام‌های اطلاع‌رسانی پزشکی را پیشنهاد کرده است که مطبق با نتایج این مطالعه است. در واقع می‌توان گفت تمامی پژوهشگران این حوزه بر بازنگری و افزودن برخی دروس در برنامه

**ق‌ردانی**

این مقاله اتخاذ از پایان‌نامه کارشناسی ارشد مصوب دانشگاه علوم پزشکی همدان با شماره ۹۶۰۳۱۶۱۷۳۶، مورخ ۱۳۹۶/۰۳/۱۶ و شناسه کمیته اخلاق IR.UMSHA.REC.1396225 است. بدین وسیله از حمایت‌کنندگان طرح، کمال تقدیر و تشکر را داریم.

علوم پزشکی پیشنهاد می‌شود. صاحب نظران می‌توانند با تکیه بر مستندات و نتایج حاصل از این مطالعه با همکاری تمامی ذی‌نفعان راهبردهای مناسبی برای بهبود و بازنگری برنامه درسی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در مقطع کارشناسی ارشد اتخاذ و اجرا نمایند به نحوی که نیازهای جامعه به صورت برجسته تری در آن نمایان باشد.

**منابع**

1. Jamalizavareh B, Nasr A, Shadfar H. [Models of Quality Assessment in Higher Education Based on the Needs of Customers]. Higher education Leeter. 2013; 6(23): 7-22.[Persian]
2. Heydari panah Z, Ahmadi E. [Study of problems of labor market LIS graduates and to provide guidelines for improving it]. Proceedings of the 5<sup>th</sup> Entrepreneurship and labor market in libraries and information centers Conference;2012 Des 15; Faculty of Psychology and Educational Sciences of Tehran. [Persian]
3. AkbariFarmad S, Ahmady S, Hoseini MA. Exploring Faculty Members' Perceptions about Socially Accountable Medical Education Challenges: A Qualitative Content Analysis. Strides Dev Med Educ. 2016; 13(1): 1-9.
4. Lameie A. [Integration between Educational system and service delivery: accountable education] [dissertation]. Orumieh(MI): Orumieh University of Medical Science; 2010 .[Persian]
5. Khaleghinejad SA, Maleki H, Salmani B. [Contemplating the need for a higher education curriculum]. Proceedings of the 1<sup>th</sup> Quality Assessment in Academic Systems Conference;2014 May 7-8; Sharif University of Technology Tehran. [Persian]
6. Onal O, Ghahremani J.[ Karbord modiriat kayfiyat jame dar moassesat amouzeh ali]. Modiriate\_e\_Farda Journal. 2005; 3(11-12): 41-50. [Persian]
7. Zarefarashbandi F, Alipour E, Azizi A, Azizi A. [Adam tanasob sarfaslhay doreh amouzeshi karshenasi ketabdari va etela resani pezheshki dar baravardan niyazhay etelaati novin jame pezheshki]. Proceedings of the 6<sup>th</sup> Medical Librarianship and Information Technology, based on modern information systems and medical research conference;2004 April 30-29; Isfahan University of Medical Sciences. [Persian].
8. Zare-Farashbandi F, Daei A. [A Comparative Study of the Master of Science Curriculum of Medical Library and Information Science with Similar Curriculums in Iran]. Journal of studies in library and information science. 2017;In press.[Persian]
9. Shahbazi R, Fahimnia F, Hakimzadeh R, Fadaei G. [Confirmatory Factor Analysis of IT based Competency Questionnaire in InformationScience & Knowledge Studies,Based on Job Market Analysis. Library and Information Science]. iranian journal of information processing management. 2015; 31(2): 483-511 .[Persian]
10. The Ministry of Health and Medical Education .Medical Education Development Studies Center. The strategy is responsive medical education in Iran; 2009 [cited 2017 may 19]. Available from: [http://edc.behdasht.gov.ir/uploads/180\\_366\\_SAMEIran\\_GlobalConsensus.PDF](http://edc.behdasht.gov.ir/uploads/180_366_SAMEIran_GlobalConsensus.PDF).
11. Shadfar H, Liaghatdar M, Sharif M. [Investigating Conformity Scope of Educational Planning and Administration Curriculum with Students Needs]. Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education. 2012; 17(4): 123-46.[Persian]
12. Nili MR, Nasr AR, Sharif M, MehrMohammadi M. [Social Prerequisites and Outcomes of Accountable Curriculum in Highe]. Journal of Applied Sociology. 2010; 21(4): 57-76.[Persian]
13. Shieh H, Ghanavati S, Nabeiei P, Amini M. [Exploration of social accountability indicators in medical science schools in Iran]. Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences . 2016; 7(1): 61-72.[Persian]

14. Nili M, Mousavi S. [Examining the degrees of attention the education of entrepreneurship in curricula from the viewpoint of graduates at Isfahan University in Department of Engineering and Science]. Proceedings of the 5th Skills training and employment conference; 2016 August 8; Technical and vocational organization of Isfahan.[Persian]
15. Alavi Ilkhchi H, Khosravi Babadi A. [Investigation The Role Of Skill, Knowledge, Technical Performance Trainees (Iran-Germany Project) In Response To Labor Market Needs]. Quarterly journal of skill training. 2015; 3(12): 7-22.[Persian]
16. Jalalidizaji A. [A Study of Educational Curricula for the Field of Library and Information Science with the Purpose of Revising the Undergraduate Curriculum at Allameh Tabataba'i University]. Education Psychology. 2015; 10(31): 25-60.[Persian]
17. Tufail Khan Mr M, Mahmood K. A Comparison of MLIS Curricula Taught in Pakistani Library and Information Science Schools with Higher Education Commission Curriculum; 2013. [cited 2018 Feb 4]. available from:  
<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=2188&context=libphilprac>
18. Bagheri M. [Zaroorate baznegari dar barnameh amouzeh ketabdari va etela resani dar daneshgahhay iran (dorehay karshenasi va karshenasi arshad)]. Quarterly Journal of New Thoughts on Education. 2005; 1(2 - 3): 57-70.[Persian]
19. Heydari G. Librarianship and Information Science Education in Iran: Barriers and Solutions. Library and Information Science. 2011;14(2):71-105.
20. Heydari G, Farajpahlou A, Asareh F, Garaei E. [Tasir amouzeh ali bar shayesteghihay kanouni daneshjouyan doreh karshenasi ketabdari va elm etelaat: moud pazhouheshi daneshgah ferdosi mashhad]. National Studies on Librarianship and Information Organization. 2013; (93): 30-50. [Persian]
21. Bronstein J. Current trends in library and information studies curricula around the world: Looking for the user-centred approach. Journal of Information, Communication and Ethics in Society. 2007; 5(2/3): 59-78.
22. Fatahi R. [Analysis and Recovery of the Role of Librarians and Informatists in the Age of Transformation]. Proceedings of the 7<sup>th</sup> Librarians of the Organization for Management and Planning; 2003 March 11-9; Center for Scientific Documents and Publications of the Organization for Management and Planning; 2004. [Persian]
23. Entezari Y. [Karafarini mobtani bar elm shart lazem baray eshteghal asarbakhsh danesh amoukhategn amouzeh ali]. Majles & Rahbord. 2000; 59: 35-56.[Persian]
24. Warraich NF. LIS Graduates Employability-Needs and Expectations of the Library and Information Science (LIS) curriculum at the University of the Punjab (PU): An appraisal of Pakistani LIS Professionals. Proceedings of the 74th World Library and Information Congress IFLA General Conference and Council; 2008 August 14-10; Canada.
25. Dadgari A, Kasaeian A, Atash-Sokhan G, NaseriFadafan L, Dadvar L, Kalatejari M. [Efficacy of Midwifery Clinical Curriculum in Achieving Core Learning Goals :Tutors and Students' Point of View]. Knowledge & Health. 2009; 4(3): 28-33.[Persian]
26. Yamani N, Shakour M, Ehsanpour S. [Educational needs of reproductive health students: A Delphi study]. The Journal of Medical Education and Development .2013; 8 (2): 65-77.[Persian]
27. Tlachi H, Fesharaki M, Mirzaei A. [Study of the curriculum of librarianship and information science in the master's degree in Iran and several selected countries, based on Wilson's model] [dissertation]. Tehran(MI): Iran University of Medical Science; 2004.
28. Tahoori Z. [Lozoume baznegari dar barnameh hay amouzeh ketabdari va etela resani ba tavajoh be niyazhay maharati jadid ketabdarani va etela resani]. Quarterly book. 2006; 17(1): 143-162.[Persian]
29. Mokhtari H. [Barnameye Darsiye Reshteye Ketabdari va etela resaniye Pezeshki Dar Maghatae Karshenasiye Arshad]. Quarterly book. 2005; 16(2): 25-32.[Persian]

# Evaluating the Curriculum of Medical Library and Information Sciences MSc Program from the Perspective of Graduates: Towards Accountable Education

Somayyeh Hosseinirad<sup>1</sup>, Liyla Masoumi<sup>2</sup>, Hossein Vakili<sup>3</sup>

## Abstract

**Introduction:** Today, accountable education has received special attention while aiming at identifying and evaluating educational needs, and revising and developing educational programs in order to meet the needs of society. Therefore, the purpose of this study was to evaluate the curriculum of medical library and information sciences MSc program from the perspective of graduates according to accountable education.

**Methods:** In this descriptive survey, all of the MSc graduates of medical library and information sciences who had been graduated from 2014-16 were selected through census method. The information data of 47 graduates were collected from the graduate database of the Ministry of health and medical education based on their names and contact numbers. Data were collected using a researcher-made (electronic) questionnaire that its validity and reliability were checked. Data were analyzed by means of descriptive statistics and t-tests.

**Results:** From the graduates' viewpoints, the adaptation of the curriculum of medical library and information sciences MSc program to the scientific, personal, social, occupational and informational needs of the medical community was significantly lower than the average (50%) ( $p < 0.05$ ). The highest (23.76) and the lowest (22.63) mean scores were related to social (39.66) and scientific (35.99) needs respectively.

**Conclusion:** Results suggest that the existing curriculum does not fully meet the needs of graduates and that it is necessary to revise the contents and syllabuses of the courses.

**Keywords:** Accountable education, curriculum, medical library and information sciences, MSc program

## Addresses:

<sup>1</sup>. (✉) MSc student, Department of Medical Library and Information Sciences, School of Paramedical, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. Email: s.hosseinirad90@gmail.com

<sup>2</sup>. Assistant Professor, Department of Medical Library and Information Sciences, School of Paramedical, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. Email: lila\_masomi@ut.ac.ir

<sup>3</sup>. Assistant Professor, Department of Medical Library and Information Sciences, School of Paramedical, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. Email: vakili@umsha.ac.ir